

REFERAT

Tema for møte: **Nasjonalt geodataråd**

Dato: **30.september 2020**

Sted: **Virtuelt (Teams)**

Referent: Kartverket v/sekretariatet

Kopi til: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Medlemmer som deltok:

Roar Skålin (leder)	Meteorologisk institutt
Agnes Landstad	Forskningsinstituttens fellesarena/Abelia
Einar Vik Arset	Kystverket
Geir Hansen	Geodata AS
Hildegunn Norheim	Norsk institutt for bioøkonomi
John Mikal Størdal	Forsvarets forskningsinstitutt
Johnny Welle	Kartverket
Knut K. Bjørgaas	Digitaliseringsdirektoratet
Kristin Barvik	Sandnes kommune
Liv Freihow	IKT Norge
May Britt Myhr	Norges geologiske undersøkelse
Mona Høiås Sæther	Trondheim kommune/Geoforum
Marit Johanne Endresen	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Sverre Pavel	Finnmarkseiendommen

Medlemmer som ikke deltok:

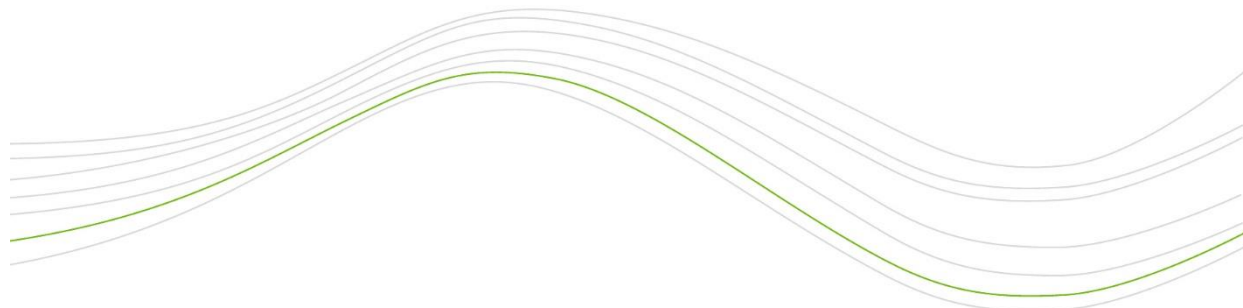
Dina Johanne Lefdal	Vestland fylkeskommune
---------------------	------------------------

Gjester:

Guro Voss Gabrielsen	Planavdelingen, KMD
Kari Strande	Planavdelingen, KMD
Janicke Weum	Avdeling for IT- og forvaltningspolitikk
Dag Høgvard	Planavdelingen, KMD

Sekretariat:

Erik Perstuen	Divisjonsdirektør Landdivisjonen, Kartverket
Arvid Lillethun	Fagdirektør Infrastrukturavdelingen, Landdivisjonen Kartverket
Sissel Skovly	Leder Geodatakoordinatorseksjonen, Landdivisjonen Kartverket

Velkommen og presentasjon av alle deltakerne på møtet

Presentasjon av nytt medlem, Marit Johanne Endresen, DSB, som overtar plassen etter Per Brekke – også fra DSB.

Referater fra foregående møter godkjennes gjennom høringsrunder i etterkant av det møtene.

Sak 3/2020 KMD presenterer

Stortingsmeldingen «Datadreven økonomi og innovasjon»

Janicke Weum, KMD

Se presentasjon i Nextcloud: «Presentasjon NGR 30.sep 2020-Janicke Weum»

Det har vært en omfattende innspillsrunde til stortingsmeldingen som skal legges fram for regjeringen årsskiftet 2020/2021. Meldingen vil bygge på allerede nedfelt politikk og på relevante satsinger innenfor enkelte sektorområder - herunder nasjonal geodatastrategi - og internasjonale rammebetingelser og føringer. Dagens regjering vil allikevel med sin politikk sette tydelig preg på meldingen – vise retning og sette rammer. Norge ligger i dag under den europeiske normalen i indeks for åpne data. Meldingen skal sette klare mål for å sikre at både privat og offentlig sektor i større grad deler data.

Kommentarer og spørsmål fra rådets medlemmer:

- Ref. Agenda Kaupang-rapporten ønsker ikke kommuner å dele data pga dårlig kvalitet. Men kvalitet bedres gjennom bruk og tilbakemeldinger.
- Hvilke krav settes til kvalitet på data som skal deles og hva skjer når dårlige data deles videre?
 - KMD kommenterer at det er utfordrende å definere eierskap i en verdikjede
- I hvilken grad vil meldingen sette krav ved deling av forskningsdata?
 - KMD kommenterer at meldingen vil se på bruk og gjenbruk av forskningsdata og er i dialog med Kunnskapsdepartementet om avgrensing av meldingen.
- Vil rapporten si noe om utvikling av forretningsmodeller for privat/offentlig samarbeid?
 - KMD kommenterer at dette må omtales i meldingen, men at det på generelt grunnlag oppfordres til samarbeid. Dette er noe mange er opptatt av!
- Det offentlige er ikke bare en dataleverandør, men en stor bruker også. Offentlig/privat samarbeid vil sikre bedre datakvalitet for det offentlige.
- De offentlig/private samarbeidene bør ikke bare fokusere på det tekniske, men sikre at forståelsen av lover og regler er omforent i sektorene.
- Hvem og hvor bør det settes rammer for hvor langt det offentlige skal gå i å tilrettelegge data? Det brukes mye tid på å trekke denne linjen i dag.
 - KMD kommenterer at det ikke kan settes en generell regel da det vil variere fra sak til sak

- Det må ikke ende opp med at offentlig sektor kun leverer egenproduserte rådata. Egenskapene i data akkumulerer ut i verdikjeden og globale teknologiselskaper blir sittende med monopol på verdiøkte data. Næringslivet nyter godt av dette økonomisk.
 - KMD kommenterer at det må sikres at verdiskapingen kommer tilbake til rådataene for å sikre kvalitetsheving av rådata som kommer alle til gode.
- Meldingen bør sette en definisjon på rådata og definere hva verdiøkning er.
 - KMD kommenterer at data har ingen verdi i seg selv, men får verdi når det settes i prosess

Oppsummering:

Rådet takket for orienteringen om stortingsmeldingen «Datadreven økonomi og innovasjon».

Status «Open Data Directive - ODD» (PSI-direktivet)

Dag Høgvard, KMD

Se presentasjon i Nextcloud: «2020-09-30 ODD i geodatarådet-Dag Høgvard»

Direktiv om åpne data og gjenbruk av offentlige data (EU) 2019/1024 erstatter det tidligere direktivet om viderebruk av offentlige data (PSI-direktivet). Fristen for å ta inn direktivet i nasjonal lovgivning i EU er 17. juli 2021. Spørsmålet om det nye direktivet skal tas inn i EØS-avtalen er til utredning, men dette er ventet siden PSI-direktivet har vært en del av offentleglova.

Flere av endringene vil påvirke sektoren, men den viktigste endringen er at det skal være gratis tilgang til offentlige datasett med høy verdi innen bestemte tematiske sektorer. Sektorene er:

- Geografiske data
- Jordobservasjonsdata og miljødata
- Meteorologiske data
- Statistikk
- Selskapsregister og eierskapsregister
- Mobilitetsdata (transportdata)

Hvilke datasett dette faktisk vil omfatte, vil bli bestemt i gjennomføringsbestemmelser til direktivet. Disse bestemmelsene er ikke vedtatt, men er nå til utredning i EU.

Det er gjort omfattende analyser for å definere nærmere hva det enkelte tema skal gjøre tilgjengelig. For geografiske data vil dette trolig være samsvarende med INSPIRE-direktivets inndeling. Det samme ser ut til å gjelde jordobservasjonsdata og miljødata.

Kommentarer og spørsmål fra rådets medlemmer:

- Hva betyr dette i praksis for Norge? Det tenkes da på deling av tilgangsbegrensede data og ikke minst konsekvenser for de fungerende samarbeidene hvor samfinansiering er vesentlig for etablering og vedlikehold av data.
 - KMD kommenterer at direktivet i seg selv ikke medfører store konsekvenser for geodata, men at data som blir definert som data av høy verdi, skal være gratis og teknisk tilgjengelig via europeiske spesifikasjoner. Bli for eksempel FKB-data omfattet av disse reglene, vil dette kunne ha konsekvenser for samarbeidet om disse dataene.

- Det stilles spørsmål ved om EU har gått for langt i «europafiseringen» - finnes det brukere av disse dataene?
- Norge har mulighet for stor grad av påvirkning gjennom samarbeid med de nordiske landene – flere eksempler på at det har lyktes.
- EUs mål og ambisjon er å senke inngangen til data. Norge bør i større grad forberede seg på dette

Oppsummering:

Rådet takket for orienteringen om «Open Data Directive».

Status og videre prosess for tiltak 28 – «Utrede samarbeids- finansieringsmodell for nasjonal geografisk infrastruktur» i strategien handlingsplan

Kari Strande, KMD

Se presentasjon i Nextcloud: «NGR-tiltak 28-20200930-Kari Strande»

KMD orienterte rådet i mai også, så dette var en orientering som bygger på dette.

Arbeidet har stor avhengighet med andre tiltak og tar derfor noe lenger tid enn først antatt. Det er parallelt jobbet kontinuerlig mot statsbudsjettet, noe som har ført til at flere prosjekter og tiltak i strategiens handlingsplan, har fått tildelt midler.

I dag bærer det offentlige hovedtyngden av finansiering av geografisk data.

Samfinansiering er en av modellene som benyttes og gjennom samarbeid som Geovekst og Norge digitalt, sørges det for at Norge får data som er nyttige og følger felles standarder.

Det er gjort en vurdering av konsekvensene hvis Geovekstdata blir gratis. De finansielle konsekvenser er anslått til inntil 35% bortfall av inntekter, og hvis det ikke kompenseres på annen måte vil det ha konsekvenser for etablering, ajourhold og kontroll av data samt at samarbeidet svekkes.

Kommentarer og spørsmål fra rådets medlemmer:

- Det er viktig at vi deler så mye som mulig, men at vi skjerner det som må/bør skjermes.
- Kommunene blir skadelidende hvis data blir gratis. Penger til kartlegging blir nedprioritert til fordel for andre kommunal oppgaver. Kunne det øremerkes midler fra regjeringen?
 - KMD kommenterer at dette er en «gordisk knute». Det er et mål om gratis data samtidig som statsbudsjettet skal ned.
- Dette vil ha store konsekvenser. Kommune-Norge er mangfoldig med store forskjeller i ressurser og kompetanse.
- Kvalitet på data er allerede en utfordring som krever finansielle ressurser, ref matrikkeldata og plandata.
- Hvordan håndterer andre sektorer tilsvarende problemstilling?

Oppsummering:

Rådet takket for orienteringen om arbeidet med tiltak 28.

Rådet ønsker å drøfte denne saken nærmere og gi innspill til KMD.

Sak 4/2020 Informasjonssaker**Gode eksempler på bruk av Geodata**

Roar Skålin, leder av rådet

Med bakgrunn i at det forrige rådet mente at Nasjonalt geodataråd burde bidra til å synliggjøre nytten av geografisk infrastruktur gjennom medlemmenes brede nettverk, ønsket KMD at rådet tar ansvar for tiltak 27 i handlingsplan til nasjonal geodatastrategi.

1.september ble det utlyst en pris for de beste eksemplene på bruk av geografiske data. Alle rådets medlemmer fikk mail med oppfordring til å dele invitasjonen i sine nettverk. I tillegg ble invitasjon om prisen sendt Geoforum, Geomatikkbedriftene, Tekna samfunnsvitere og aktuelle høyskoler og universitet med geodata som fagområde. Saken ble også publisert på regjeringen.no og george.no. Frist for å sende inn forslag er 30.oktober.

Sekretariatet kan melde at det er kommet inn få forslag, så oppfordringen til å dele invitasjonen gjelder fortsatt.

Oppsummering:

Rådet takket for orienteringen om status på utlysningen av prisen for gode eksempler på bruk av geografiske data.

Rådets medlemmer bes å bruke sine nettverk og oppfordre til at det sendes inn forslag.

Handlingsplan til nasjonal geodatastrategi, status og utfordringer

Arvid Lillethun, Kartverket

Se presentasjon i Nextcloud: «Geodatarådet2020sept-Handlingsplan-Lillethun»

Halvårsrapporten for 2020 som er sendt KMD, viser status på 47 tiltak. Den viser høy aktivitet og bra progresjon. Nå settes revisjon av 2021-utgaven i gang og i tillegg til å strekke seg etter visjon og mål i geodatastrategien, vil det være mer fokus på at tiltak støtter FNs bærekraftsmål og målene i Digitaliseringsstrategien.

George utvikles nå til å bli landingssted for strategi og handlingsplan. Dette vil bedre kommunikasjon med publikum og forenkle administrasjonen.

Noen utfordringer knyttet til strategi og handlingsplan ble listet opp – her nevnt strategiens synlighet ift andre strategier, manglende forankring på høyt nok nivå i etatene og ønske om mer diskusjon om mål og ambisjoner for å etablere tiltak som er del av en helhet.

Oppsummering:

Rådet takket for orienteringen om arbeidet med handlingsplanen til nasjonal geodatastrategi.

Rådets medlemmer ønsker en mer detaljert gjennomgang av handlingsplanen på et senere møte.

Sak 5/2020 Samspill om utviklingen av den nasjonale geografiske infrastrukturen**Hva er neste versjon av nasjonal geografisk informasjon?**

Johnny Welle, Kartverkssjef

Se presentasjon i Nextcloud: «Geodatarådet 30.09-Welle»

Kartverkssjefen delte sine tanker om framtidens teknologiutvikling og aktører i infrastrukturen. Globale teknologiselskaper kan ta en enda større rolle enn ønskelig hvis ikke bransjen samarbeider om å bli den viktigste dataformidler.

UNGGIMs rapport «Future trends for Global geospatial management» beskriver digitale tvillinger som kobles til en mengde datakilder og at GIS, BIM og ITS blir mer integrert enn i dag. Det pågår flere Smart cities-prosjekter i norske byer – disse bør i større grad samarbeide for å lære av hverandre. Den geografiske infrastrukturen må baseres på åpne og enkle standarder for enkel oppkobling for å sikre at data kan benyttes i andre sektorer og infrastrukturer.

Dagens infrastrukturmodell hvor det offentlige bærer de fleste kostnader ved etablering og vedlikehold av data, er ikke bærekraftig. Et bedre samspill med privat sektor og brukerne bør sikre bedre kvalitet på data og tjenester som skal komme alle til gode.

Kartverkssjefen stilte tilslutt noen spørsmål til diskusjon

- Hvordan skal vi sammen evne å (videre-) utvikle en nasjonal geografisk infrastruktur som møter fremtidens behov?
- Hvordan realisere forretnings- og samarbeidsmodell som går bort fra det tradisjonelle skillet mellom «offentlig og privat»?
- Hvordan sikre demokratisk kontroll over utviklingen?
- Sikre fellesskapets andel verdiskapning?
- Finansierings- og investeringsmodell som sikrer trygg og stabil produksjon av data?

Kommentarer og spørsmål fra rådets medlemmer:

- Det ligger stor effektivisering i samarbeid og deling på tvers av sektorer. Men det er stor nivåforskjell i bransjene som gir ulik mulighet for å ta infrastrukturen i bruk. Viktig å bruke enkle og åpne standarder som enkelt kan implementeres.
- Investeringene bør prioriteres mot høyverdidataene
- Det må være en balanse mellom sentraliserte og distribuerte løsninger. Stor dominans fra globale aktører er ikke bra, men det er ikke heldig med offentlig monopol heller. Et bedre samarbeid og vilje til å dele kompetanse kan demme opp for dette.

- Ser man på andre sektorer (for eksempel oljesektoren) kan dette løses på to måter – den globale metoden eller på vår egne nasjonale metode. Det er uansett en utfordring å tenke stort nok og spørsmål om vår «løfteevne» bør stilles.
- Det er i dag mange initiativ som ikke samarbeider og som medfører at verdier ikke føres tilbake til fellesskapet. En finansieringsmodell som gir alle incentiver til å dele data kan løse dette.
- Nasjonalt geodataråd har en viktig stemme i dette arbeidet. Den må vi bruke.

Oppsummering:

Rådet takket for innlegget fra Johnny Welle.

Rådet diskuterer dette videre og en subgruppe forbereder saken til neste møte.

Eventuelt**INSPIRE-høring**

Arvid Lillethun, Kartverket

Se presentasjon i Nextcloud: «Geodatarådet2020sept-Handlingsplan-Lillethun»

Det er sendt ut en høring om evaluering av INSPIRE-direktivet med svarfrist 19.oktober.

KMD har orientert andre departement. Kartverket eller KMD sender høringsinnspillet til EU-kommisjonen.

Neste møte er 19.november 2020 (virtuelt).